

Alliantie

tegen polarisatie en radicalisering
EEN PEDAGOGISCHE ALLIANTIE <http://radicaallanders.com>

“Radicalisering” raakt aan een algemeen gevoel van onbehagen over de islam bij een groeiende groep Nederlanders. Het extreme geweld van jihadisten wekt afschuw en boezemt veel mensen angst in. De toestroom van vluchtelingen naar West-Europa maakt hen er niet geruster op. Het dreigingsniveau in Nederland is substantieel en over de grens -in Frankrijk- is sinds de aanslagen in Parijs zelfs de noodtoestand uitgeroepen. Moslims van hun kant vrezen de bevestiging van het vooroordeel dat islam synoniem is aan terreur. Zij zijn gekwetst over de vooroordelen en uitsluitingsmechanismen in de samenleving. Zij wijzen op het feit dat hun kinderen zich tweederangs burger voelen. De tweespalt in de samenleving tekent zich scherp af. Felle uitingen van bezorgde burgers die zich keren tegen de plotselinge komst van AZC's dragen bij aan het gevoel van onbehagen. Steeds meer ontstaat er een guur en grimmig sociaal klimaat.

Dominante reactie: op zoek naar potentiële daders

Bij 'radicalisering' en 'polarisatie' ligt de nadruk op het opsporen en indammen van risico's. Het substantiële dreigingsniveau en de ongrijpbaarheid en onvoorspelbaarheid van de 'leaderless jihad' zetten druk op bestuurders, veiligheidsdiensten, politie en justitie. Het veiligheidsperspectief domineert. Dat is begrijpelijk. Per slot van rekening is onze veiligheid in het geding.

Door met z'n allen –van politieagenten tot leerkrachten- te focussen op het opsporen van signalen, proberen we grip op radicalisering te krijgen. De werkelijkheid is echter dat er nauwelijks valide indicatoren met een voorspellende waarde zijn. Radicalisering is het (redelijk) statisch eindstadium van een radicaliseringproces. Met een benadering die het veiligheidsperspectief vooropstelt, richten we onze aandacht op dat eindstadium. Met een dominante focus op signalen lopen we het risico om zaken ten onrechte te bestempelen als 'radicaal'. En bij de afwezigheid van signalen denken we ten onrechte dat het vraagstuk 'bij ons' niet speelt.

Vanuit onze Alliantie benaderen wij het vraagstuk anders. Wij focussen niet op het topje van de ijsberg, maar duiken onder de waterspiegel. Wij brengen focus aan op de kern van het vraagstuk. Die andere focus brengt ons ook tot andere dan de gangbare oplossingsrichtingen.

'Alliantie': op zoek naar potentiële partners

De Alliantie benadert polarisatie en het radicaliseringsvraagstuk niet vanuit het dominante veiligheidsperspectief (management & control), maar van onderop: vanuit de basis. Die basis wordt gevormd door docenten en studenten, kinderen en hun ouders, de moslimgemeenschap, door bewoners met zorgen over de islam en de toestroom van vluchtelingen. Preventieve oplossingen zoeken wij primair in het contact tussen mensen. Daar, aan de basis, zoeken wij naar (alliantie)partners om het noodzakelijke dialoogproces in gang te zetten.

Wij zien vooral onderwijsorganisaties als potentiële partners. De school is een oefenplaats voor veilig en respectvol samenleven, juist als je het totaal niet met elkaar eens bent. De kern van onze aanpak is om niet te wachten op incidenten maar iedere dag naar elkaar te luisteren en de vicieuze cirkel van vooroordelen, argwaan en angst voor het onbekende te doorbreken. Docenten moeten zich continu afvragen: Wat houdt mijn leerlingen bezig? Waar lopen ze op stuk? Wat zijn de vragen en frustraties? Waar zit de pijn? Wat hoor ik misschien niet expliciet in de klas, maar speelt wel degelijk een rol onder de waterspiegel? Daarbij is het belangrijk dat docenten leren om zich naar de 'pijn' die in dit soort gesprekken vaak gevoeld wordt (en die zich soms in agressie kan uiten) toe te bewegen.

Vooraf in een tijdperk van veranderingen – hoogleraar Jan Rotmans spreekt graag over een verandering van tijdperk – is het essentieel dat inwoners, professionals en overheid zich op een nieuwe manier tot elkaar verhouden. "Praten" is de simpele sleutel. Ook als het over moeilijke onderwerpen gaat. Maar... hoe eenvoudig is dat?

Waarden-gestuurde dialoog

In onze werkwijze staat een 'gestuurde dialoog' centraal. In dat gesprek draaien we niet om de hete brei heen en we zijn er evenmin op gericht om slechts stoom af te blazen (om daarna weer over te kunnen gaan tot de orde van de dag). Nee, we focussen heel nadrukkelijk op de zorgen, onrust, verontwaardiging en andere sentimenten die leven bij studenten, scholieren en hun ouders. Het kan daarbij gaan om moslims die te kampen hebben met uitsluiting, maar even goed om mensen die zich zorgen maken over islamisering. We negeren, bagatelliseren of diskwalificeren niet. We nemen gevoelens en standpunten serieus en halen de factoren die met deze gevoelens samenhangen boven tafel. Die factoren brengen we overzichtelijk in beeld en we schetsen hoe de onderlinge samenhang ons gevangen houdt in een vicieuze cirkel. Vervolgens zoeken we met de deelnemers naar mogelijkheden om (zelf) uit die cirkel te breken.

Het is een 'gestuurd' dialoogproces waarbij we scherp koersen met als richtinggevend kompas: de kernwaarden van de rechtstaat. Democratische waarden zoals vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit lijken in de ogen van veel moslimjongeren vooral weggelegd voor groepen in de samenleving waarvan zijzelf geen deel uitmaken. In het

dialogoproces willen wij deze abstracte begrippen tot een concreet ervaarbare werkelijkheid maken van alle deelnemers in het proces. We gaan daarbij geen lastige onderwerpen uit de weg, zoals het concept 'vrijheid van meningsuiting'. In de dialoog maken een beweging van 'rechten' naar 'verantwoordelijkheden'.

"Zonder 'wij' gaat het niet" schrijft Paul Scheffer in *Het land van aankomst* (2007). Een belangrijk woord in een tijd van verdergaande polarisatie. Onze werkwijze -zo weten we uit ervaring- zet mensen aan tot constructieve deeloplossingen die binnen hun cirkel van invloed liggen. Zo ontstaat er gezond eigenaarschap tijdens de uitvoering van door hen zelf bedachte oplossingen.

Ons aanbod

Door de inzet van verschillende instrumenten bouwen wij aan een lokale alliantie van actoren die betrokken zijn bij de ontwikkeling en opvoeding van jongeren, inclusief de jongeren zelf. Met de betrokkenen verkennen we de situatie op school, stellen we heldere doelen en gaan in gesprek. Daarmee start het dialoogproces.

Voor de deelnemers is de dialoog een leerproces. Als aanjagers / trainers in deze leerprocessen:

- sluiten we aan bij bestaand beleid van onderwijsinstellingen en bij de knellende actualiteit
- vragen we docenten om studenten en hun ouders om tafel te brengen
- brengen we de complexiteit op een toegankelijke manier in beeld, inclusief de verschillende deskundigheden die aan de orde zijn. Waar nodig brengen wij deskundigheid in op gebied van pedagogiek, psychologie, protocollen, recht, filosofie en religie.
- geven we leiding aan gestuurde dialogen
- buigen we het 'eigen gelijk' van deelnemers om naar het 'gezamenlijke vraagstuk', waardoor de deelnemers deeloplossingen gaan zoeken
- zetten we deelnemers aan tot verplaatsing in het perspectief van de 'tegenstander' en tot het kritisch nadenken over oorzaak en gevolg. Daarmee doorbreken we zwart-wit wij-zij denken. We bevorderen het denken vanuit rechten én verantwoordelijkheden
- organiseren we gaandeweg een begeleide confrontatie tussen mensen met (zeer) tegengestelde belangen en standpunten
- bieden we een action learning leertraject aan docenten aan die zelf deelnemer zijn in de dialogen. De tijdens de dialoogsessies aangereikte tools kunnen zij meenemen in hun eigen lespraktijk om ze daar ook toe te passen
- bieden we een train de trainer leerproces aan leerkrachten die het in zich hebben om zelf leiding te geven aan gestuurde dialogen
- Doen wij flankerend onderzoek om de resultaten van deze werkwijze in beeld te krijgen.
- adviseren wij bestuurders over eventuele structurele verbeterpunten om dit leerproces te faciliteren

Vanuit de opbrengsten van de dialoogsessies ontwikkelen we met de deelnemers de bouwstenen voor een structurele aanpak op school. Met die aanpak ontwikkelen we weerbaarheid tegen polarisatie en radicalisering en tegen andere vormen geweld waar leerlingen op allerlei manieren mee te maken krijgen

Zonder 'wij' gaat het niet. En precies om die reden bouwen wij allianties.

Meer info: <http://radicaallanders.com>
De Alliantie tegen polarisatie en radicalisering:

